



# PRISEN

av Arthur Miller

RIKSTEATRET

*Sesongen 69/70*



„Dette er lånte penger, som jeg har lånt rundt hos folk, for jeg er redd det er helt slutt på reise-pengene mine,“ sa Tore.

(Snorre)



Når det gjelder  
kroner og øre,  
snakk med

**BERGENS  
PRIVATBANK**

## HVA MENER ARTHUR MILLER?

Kjærlighet og ansvar. Noen som tenker på slike ting, andre som ikke gjør det. Fortiden — og de foruroligende minnene om det som skjedde. Avgjørelser, valg — og det de siden har kostet. Kan mennesker forandre seg? Eller er jeg i dag den jeg vil være resten av mitt liv? Enda en gang: Kjærlighet og ansvar.

En psykiater kunne forelese om slike ting, eller skrive bøker om det. En prest kunne sikkert preke over disse emnene en hel måned full av søndager. En forfatter kan behandle det i et skuespill. Det skuespillet Arthur Miller har skrevet, har han ganske enkelt kalt «Prisen». Tidene forandrer seg, verden og synspunkter skifter. Gutter som nå kjemper i Vietnam var ennå ikke født da «Alle mine sønner» — om krigsprofitt — vant tre priser i 1947, og da «En handelsreisendes død» to år senere gikk på Broadway og vant Pulitzer-prisen. Og «Smeltedigelen» er blitt 16 år gammelt. Overfor en generasjon som ikke har innebygde stimuli overfor Arthur Miller som får dem til å nikke anerkjennende når de hører navnet, vil et skuespill om menneskers ansvar virke — hvis ikke direkte uforståelig, så i det minste gammelmodig, belagt med spindelvev, like støvete som det innestengte loftet der personene i «Prisen» møtes for å diskutere ansvar. Til og med enkelte tilårskomne kritikere synes han er umoderne, «ibsen'sk». Arthur Miller er ikke «det nye teater». Han er ikke uvitende om kritikken. Han er heller ikke den som tar imot kritikken i taushet:

— Kritikere som har å gjøre med et sammensatt hele, med et kompleks, er nødt til å forenkles for å kunne skrive om det. Så finner man seg en knagg, som «ibsen-isme». Ibsen er umoderne bare i den forstand at han levde og skrev ut fra et restriktivt og kuende samfunn. Sant nok: emnet «individet som bryter mot samfunnskonvensjonene» står ikke lenger på vår dagsorden. Men det Ibsen egentlig var opptatt av, var hva et menneske er i bunn og grunn. Og det er

ikke umoderne. Jeg er fylt av undring over menneskets uendelige muligheter — til godt og vondt, over alt det hos mennesket som man ikke kan forutsi. Et menneske er i stand til å begå ethvert svik, enhver grusomhet — såvel som ethvert offer og uegennyttig handling.

Jeg tror tidens «nye teater» er opptatt av de ironiske overflatefenomenene ved tilværelsen. Jeg stopper ikke der, det er utgangspunktet — og derfra prøver jeg å begynne.

— De nye forfatterne har lansert en absolutt naturalisme: virkeligheten tatt opp på bånd. De viser litt av livets overflate, og sier: «Er ikke livet kaotisk?» Jo visst er det kaotisk, det har alltid vært det. Jeg skjønner bare ikke hva den store nye oppdagelsen er. Jeg trenger ikke å gå i teatret for å få vite det. Det er nok å gå på nærmeste bar og bli der i 20 minutter. Det er mer overbevisende, for på baren spiller de bedre.

— Det nye teatret har avskaffet kunstnerens oppgave, som er å fortelle, skape en syntese. Jeg har



vært på off-off-Broadway. Det man finner der er stort sett den samme selvtfoldelse som på et atelier mens maleren ennå prøver å blande fargene. Mitt spørsmål er: Godt — men hva skal dere så bruke dette til? Når skal dere begynne å skape noe ut av dette?

— En god del er beregnet på å sjokkere borgerskapet. Men borgerskapet lar seg ikke sjokkere: Borgerskapet vet så inderlig vel — bedre enn avantgarde-dramatikerne kan si det — at livet er meningsløst. Det borgerskapet de vil sjokkere opphørte å eksistere for 20 år siden. Snakk med politimannen på hjørnet, han kan fortelle deg at det er meningsløst. Alt er uten mening — hvis man venter å oppnå en slags endelig seier i livet, et slags Nirvana. Det er et fatamorgana, noe som aldri har eksistert og aldri kommer til å eksistere.

— Men den tanken at mennesket bare er en skapning som uunngåelig kommer til å skli på et bananskall, og at teatrets eneste oppgave er å vise hvordan han knuser hodet mot fortauskanten — på en riktig overbevisende måte, — den tanken forkaster jeg. Et menneske har en løpebane her på jorden. Vi er nemlig ikke tegneseriefigurer.

— Hvis man skal snakke om formen i «Prisen», så er den så enkel som den kan bli. Det er en del av utviklingen i mitt arbeid. Det er ingen scenetricks her. Fra teppet går til side er det vesentlige ting som utspiller seg.

— Skal man snakke om hva det handler om, synes jeg at «Prisen» er en voksen utgave av «En handelsreisendes død». Det er en ømhetsfølelse i det. Disse to brødre er glade i hverandre, ellers ville de ikke gidde å gå igjennom dette pinefulle. «En handelsreisende» hadde noe av det samme.

— «Prisen» viser fire personer, som søker etter mening og årsaker. Hver av dem er opptatt av ansvar

---

— enten direkte eller famlende. Ansvar er en form for kjærlighet.

Det er det eneste som hindrer total utslettelse, vold og nihilisme. Det er bindevevet mellom individet og stammen. For meg er det ikke først og fremst en moralsk sak. Det er et middel som hindrer folk i å bli gale — når de unngår å bli det. Forholdet til andre mennesker holder dem fra å hvirvle inn i sinnssykdom, som — når det kommer til stykket — er den fullstendige ensomhet, total isolasjon fra andre mennesker. Det er derfor folk tar piller og rusmidler, for å bryte ensomheten, adskillelsen — og de tror at det er en irrasjonell grunn for at de gjør det.

— Hvordan skal vi få slutt på denne vanvittige konflikten mellom selv-utfoldelse og følelsen av at man har forpliktelser overfor, og er glad i andre? Jeg tror vi først må stoppe å tenke at vi skal gjøre slutt på konflikten — og heller konsentrere oss om å finne ut hva som er fruktbart og hva som er drepende i konflikten.

— Men jeg vil ikke stille opp regler. Jeg har ikke løsningen for menneskeheten. Når man analyserer det til bunns, er det ikke så meget det folk sier som er det avgjørende — men den følelsen de gir. Vi lever etter følelser. Vi lærer i overensstemmelse med følelser, i det minste lærer vi de beste tingene når følelsene er med.

— Spørsmålet om å bli gammel har alltid opptatt meg. «Handelsreisende» skrev jeg da jeg var noen og trediv, om en mann som står ved slutten av livet. Jeg har nok en tendens til å se livet «fra gravens rand».

— Det er mange ting jeg skulle like å gjøre: Scenen har veldige muligheter for å vekke følelser og skape innsikt — jeg synes jeg har gjort bare en tiendepart av alt som kan gjøres der. Jeg har aldri levert et arbeid, uten å tenke: — Hva kunne det ikke gjøres mer ut av dette!

— Jeg er ikke lykkelig i den forstand at det ikke finnes problemer. Men — jeg er alltid lykkelig når jeg arbeider — og jeg arbeider ganske meget nå. Hele livet er enten arbeid — eller forberedelsene til et arbeid. Å være produktiv er for meg å være lykkelig. Det er ikke nødvendig å synes at man har grepet tigeren i halen. Det er når man ikke kan finne tigeren, at man er i sjelenød.

(Fra et intervju i The New York Times før premieren på «Prisen».)





PÅL SKJØNBERG tilhører Det Norske Teatrets mest benyttede krefter, både som skuespiller og instruktør. Han har vært på Det Norske Teatret fra 1945, og har instruert «Brennande mørke» (Vallejo), «Bleikeplassen» (Vesaas), «Byen vår» (Wilder), «Blues for Mr. Charlie» (Baldwin) og «Ein seljars død» (Arthur Miller).

Som skuespiller har han tolket en rekke store roller — noen av disse er Daniel i «Han som fekk leva livet om att» (Lagerkvist), Manolios i «Vår evige vandring» (Kazantzakis), Tobias i «Tobias og engelen» (Bridie), Simon Darre og Gunnulf i «Kristin Lavransdatter» (Undset), doktor Rank i «Et dukkehjem» — denne forestillingen var på lang utenlandsturné, og Rosmer i «Rosmersholm». Vi har også sett ham i Fjernsynsteatret.

URDA ARNEBERG har vært ansatt på Det Norske Teatret, Folketeatret, Riksteatret, Fjernsynsteatret og er nå på Nationaltheatret.

Hun har bl. a. spilt Frøkenen i «Spøksøsonaten», Irina (Det Norske Teatret) — og Marsja (Nationaltheatret) i «Tre søstre» (Tsjekhov), i «Kristin Lavransdatter», Ariel i «Stormen», Lizzie i «Den anstendige skjøgen», Irene i «Søsken», Abbie i «Begjær under almene», Cecilie i «Underveis», Charlott Corday i «Mordet på Marat». Av filmroller husker vi henne i «Roser til Monica», «Ut av mørket», «Høysommer», og «Herren og hans tjenere».



PER GJERSØE har vært knyttet til Nationaltheatret, Det Nye Teater, Studio-teatret, Riksteatret og nå Fjernsynsteatret. Han har satt iscene en rekke forestillinger, noen av disse er «Frieriet» og «Jubileet» (Tsjekhov), «Skumringsbaren» (Arthur Koestler), «Hets» (Ingmar Bergman), «Trettendagskvelden», «I skuggen av fjellet», «Siste stikk» og «Karusell».

På Riksteatret har han spilt mange store roller, bl. a. i «En folkefiende», «Kom hjem igjen, lille Sheba», «Flodlinjen», «Hamlet», «Familieprosessen», «Anne Franks dagbok» — Otto Frank, «Vildanden» — Gregers Werle, «Rosmersholm» — Ulrik Brendel, «Tre par» (Alexander Kielland), «Fysikerne».

Fra 1960 har han vært ved TV-teatret. Vi har bl. a. sett ham i «Dr. Korzak og barna», «Frokost i det grønne», «Søsken», «Stolene», «Onkel Vanja», «Dr. Philip Hotz raser ut», «Stormen», «Tartuffe», «Woyzec», «Smeltingen», «Volpone», «Tango», «Cocktailparty», «Sluttspill», «Det lykkelige valg», «Leroi Jones», «Frøken Rosita» og «Jeg taler om Jerusalem».

ESPEN SKJØNBERG har vært ansatt på Rogaland Teater, Nationaltheatret, Det Nye Teater, Oslo Nye Teater, Riksteatret og er nå ved Nationaltheatret.

Han har spilt Hamlet på Det Nye Teater og gjestet i denne rollen på Riksteatret. Andre store roller er Osvald i «Gengangere», Armand i «Kameliadamen» (Dumas), tittelrolle i «Peer Gynt», «Caligula» (Camus), Tesman i «Hedda Gabler», Higgins i «My Fair Lady», Narren i «Helligtrekongersaften», Martin i «Anne Pedersdotter», nattportieren i «Hugie» (O'Neill), narren i «Narren og hans hertug» (Stein Mehren). Han kom til premieren på «Prisen» fra et gjestespill i Tyskland med «Faderen», der han spilte rittmesteren. Denne forestillingen har både vært sendt i fjernsynet, og har gått på Nationaltheatret, — med et gjestespill i Danmark i vår.

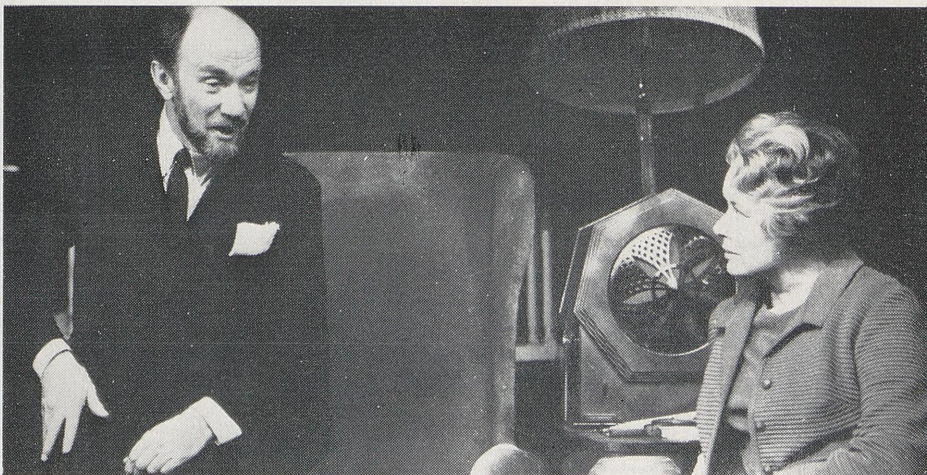


## BAKGRUNNEN

Gamle mr. Franz, millionæren som vi bare hører om i Millers stykke, tilhørte de millioner av amerikanere som i noen av «de glade 20-årene» levde i grenseløs trygghet og trodde på det Herbert Hoover sa under kampanjen før han vant presidentvalget i 1928: — Snart skal vi i dette land — med Guds hjelp og under en republikansk administrasjon — klare å avskaffe fattigdom!

Hoover tok naturligvis sterkt i for å bli valgt. Men Hoover trodde også oppriktig det han sa. Han var ingen svindler eller lettsindig person. Fellesbetegnelsen for Hoover og andre bedrestilte amerikanere på den tiden var «Babbitt», etter Sinclair Lewis' roman om den amerikanske middelklasseborgeren mr. Babbitt i byen Zenith. Alle Babbitt'er var overbevist om at de amerikanske forretningsmennene hadde funnet «Systemet», dvs. hvordan man skulle beherske konjunktur-svingningene slik at det aldri mer ville bli nødstider, eller — sagt mer brutalt: fattigdom. I valgkampanjen forekom også slagordet: «en kylling i gryten hver lørdag og to biler i garasjen».

Denne troen på en slags automatisk velstandsutvikling minner om middelaldermenneskets urokkelig tro på Gud, i den katolske kirkens regi og varetekt.



Den amerikanske storfinans representerte middelalderens pavedømme. Historiene om de eventyrlige formuene som ble grunnlagt ved dristige spekulasjoner og kalde nerver, tilsvarer helgenlegendene.

Oppsvinget i 1920-årene, med stigende standard, stadige produksjonsøkninger og en god slump penger til overs for godt betalte lønnstakere og velsituerte produsenter, bidro til en alminnelig tillit til «pavedømmet» og en klippefast tro på «helgenlegendene»: «Systemet» med en flokk opphøyde, kloke, sindige og — som man med en viss rett antok — ansvarfulle forretningsmenn, som bestemte prisene og styrte den økonomiske utviklingen, var lytefritt, det beste, det mest fullkomne system for å sikre en lykkelig framtid for så mange som mulig.

Det er lett å si etterpå at denne troen på framtiden var vanvidd. Likedan kan vi også si om folk før 1914 at de var gale som trodde blindt på en rolig utvikling i ly av vitenskapens landevinninger, tekniske oppfinnelser og økt folkeopplysning.

Høykonjunkturen i 1920-årene var hul og falsk. Den inntektsfordeling som kunne sikret en langvarig velstand, var ikke til stede. Forretninger og fabrikker som levde på store lån fra bankene, ville holde prisene oppe på varene de solgte — og samtidig holde nede prisene på råvarene de kjøpte og lønningene de betalte ut. De bidro altså selv til å hule ut kjøpekraften de var avhengige av. Konsumentene begynte å få mindre penger til overs å kjøpe for. Da den amerikanske kjøpekraften minket, ble selvfølgelig land som eksporterte til USA påvirket. En stor del av produksjonen i Europa i 1920-årene ble holdt i gang av amerikansk kapital. Det ble ebbe i strømmen av kapital over Atlanteren fra USA. Og enda verre: amerikanerne ble tvunget til å kreve tilbake en del av lånene i Europa. Kjedereaksjonene var i gang. Forts. s. 12

(The Price)

# PRIS

Instruktør                    GUNNAR BULL GUNDERSEN

Dekorasjon                    CHR. STENERSEN

Kostymer                        RAGNHILD ENGBRET

Musikk                         DITLEF ECKHOFF

---

Turnéleder                    PER GJERSØE

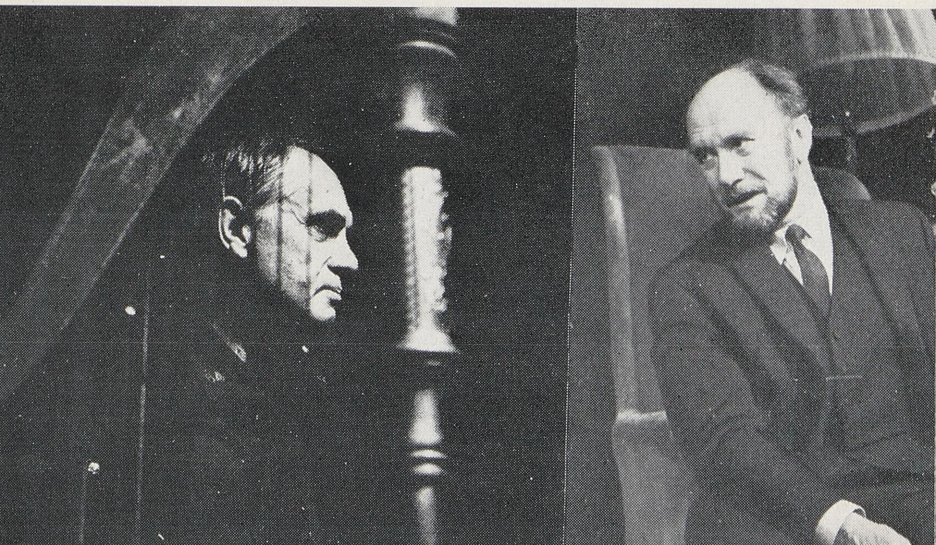
Sufflør                         KAREN MARIE FLAGSTAD

---

Teaterfotograf: Jan Schwarzott.

Teaterforlag:    Lena I. Gedin

Oversettelse:    Hans Heiberg



# SEN

Av ARTHUR MILLER

Victor Franz  
politikonstabel

PÅL SKJØNBERG

Esther Frantz  
hans hustru

URDA ARNEBERG

Gregory Solomon  
møbelhandler og takseringsmann

PER GJERSØE

Walter Franz  
kirurg, Victors bror

ESPEN SKJØNBERG

Handlingen utspiller seg i loftsetasjen i en leiegård på Manhattan.

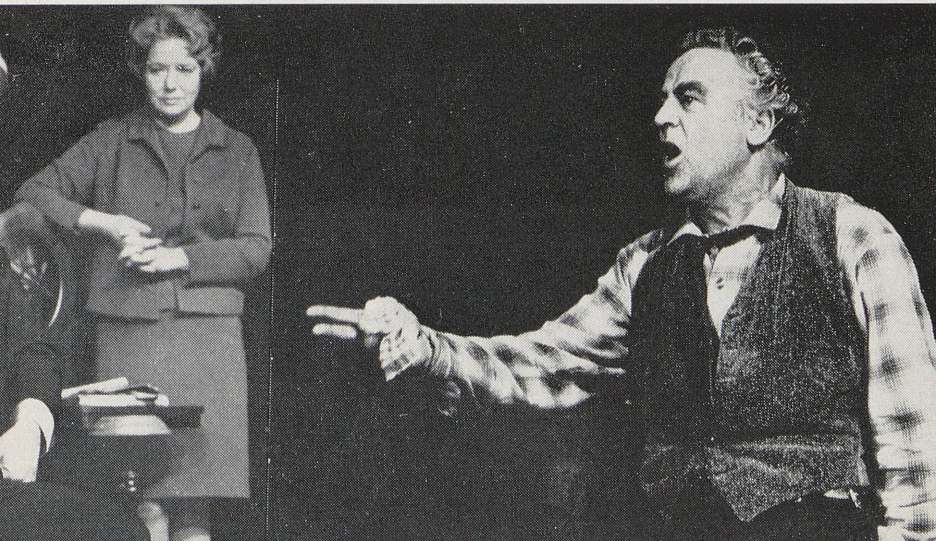
To akter —

---

Pause ca. 15 min. mellom aktene.

Foto fra en arbeidsprøve.

---



Verdensdepresjonen var underveis. De store dramatiske spekulantkatastrofene, symptomene på denne krisen, ble oppfattet av samtiden som årsakene til den. Framfor alt var det tilfellet med børskrakket på Wall Street den 24. oktober 1929 — det som ligger til grunn for brødrene Franz' tragedie, det som gjør at de i dag kan ses som offer for noe som skjedde 39 år tidligere.

I 1920-årene var amerikanernes tilgang på kapital økt. Pengene kunne settes til å yngle ved aksjespekulasjoner. Det var en hobby som på ingen måte var forbeholdt de rike. Den såkalte «mannen i gata» kunne og hadde råd til å spekulere. Alle spekulerte på børsen. Alle syntes bare å vinne. Og uansett, ingen la merke til dem som tapte.

For å betjene alle spekulantene — og de utgjorde en folkebevegelse — tok meglerne opp store lån for å ha tilgjengelig kapital til det som egentlig var deres service. Disse lånene hadde nådd astronomiske høyder i 1929: noe sånt som fire milliarder dollar «løs spekulasjonskapital» hang i luften. Da boblen sprakk, spilte lånene en skjebnesvanger rolle.

En vakker dag ble mr. Babbitt urolig for pengene sine, vaklet litt i hemmelighet i troen på den jevnt voksende velstanden, ville ha litt kontanter i stedet for en del av aksjene . . .

Hvorfor det startet akkurat i oktober 1929, vet ikke riktig noen ennå. Fra første minutt børsen var åpen den 24. oktober strømmet ordrene inn til meglerne om å selge. Ryktet om kursfall stimulerte uroen, som var blitt panikk om ettermiddagen. Meglerne, som satt der med sine store lån, ble redde og kastet inn nesten alle sine aksjer for å få kontanter å betale med. Det var bankene som hadde lånt ut pengene — nå var de dratt inn i den truende katastrofen.

Fem dager senere, tirsdag den 29. oktober, falt bunn ut av børsen: nesten 17 millioner aksjer ble kastet

ut på markedet av panikkslåtte selgere, og neste morgen var både mr. Babbitt i præriebyen Zenith og mr. Franz i Millers New York ruinerte.

Fornedrelse og forspilte liv er alltid følgen av økonomiske kriser. Brødrene Franz ble ikke hjulpet da Roosevelt i 1933 snudde utviklingen i USA og reddet republikken ut av angstens favntak. En depresjon er ikke over når den slutter.

(Fra Vasateatern's program for «Prisen», 1968.)

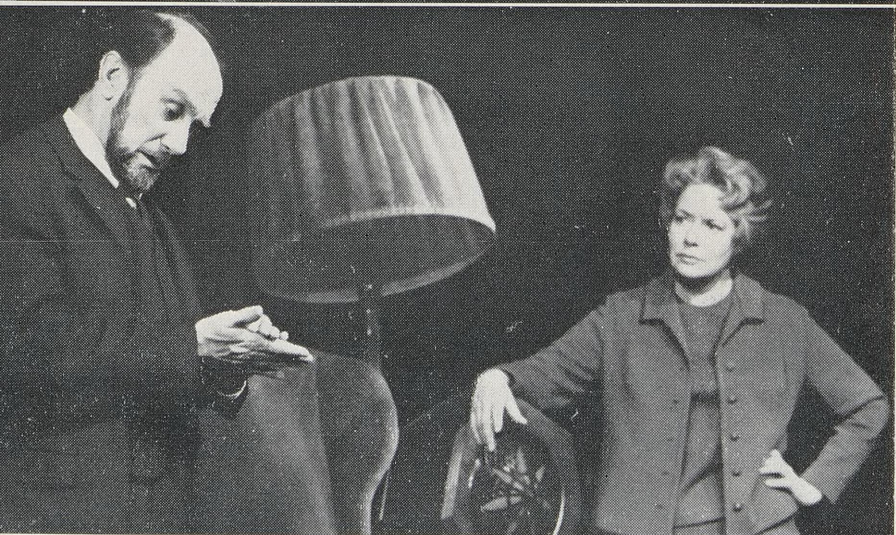
## REGI — DEKOR — KOSTYMER

**GUNNAR BULL GUNDERSEN** er kjent som forfatter av romanene «Om natten», «Martin» (Norsk Kritikerlags pris -59), «Vi som frakter oljen», «Fabelnetter», «Judith. Blader fra en kystskippers dagbok», «Han som ville male havet» — og som oversetter (— bl. a. av «Varmebølge», for Riksteatret). Han har hatt utallige radioprogram, og har ofte arbeidet som instruktør for Radioteatret. Han har instruert «Vi snakket om roser» og «Venner og elskere» for Riksteatret.

**CHR. STENERSEN** laget dekorasjonen til Nationalteatrets oppførelse av «Prisen» — som også var på Riksteaterturné. Vi har igjen hatt gleden av hans erfaring med sceneløsningen.

**RAGNHILD ENGEBRET**, kostymesjef på Riksteatret fra 1950. En av den entusiastiske gruppen som etter krigen sto fram som Studioteatret. Var deretter ved Det Norske Teatret. Har ansvaret for Riksteatrets systue og kostymelager — og har gjennom årene kledd på mange skuespillere og samarbeidet med mange instruktører og scenografer.







## ARTHUR MILLER

- 1915 Augusta og Isidor Mahler, østerriksk-jødiske innvandrere, fikk 17. oktober sønnen Arthur, i New York, Manhattan. Faren forandret navnet for å gjøre det lettere for sine tre barn i Amerika. Arthurs yngre søster Joan kjent skuespillerinne under navnet Copeland.
- 1929 Sammenbruddet i verdensøkonomien ble en dyptgripende erfaring for Arthur Miller. Isidor Miller ruinert, familien flyttet til Brooklyn.
- 1932 Sluttet på High School. Arbeidet to år (15 dollar uken) på et billager.
- 1934 Delvis med egne sparepenger, delvis med stipendium studerte Miller ved Michigan universitetet, først økonomisk vitenskap og historie, senere litteratur og drama. Ekstrainntekt som nattredaktør. Vant en pris på 250 dollars for sitt første skuespill.
- 1938 New York, skrev for radio.
- 1940 Gift med med-student Mary Slatery, til 1956. To barn i ekteskapet.
- 1944 Theatre-Guild-prisen (1250 dollar). Samlet dokumentærstoff fra militærforlegninger til filmen «The Story of GI Joe», stoffet også benyttet i hans første roman, «Situation Normal». Skuespillet «The Man Who Had All the Luck» oppført 6 ganger på Broadway.
- 1945 Hans annen roman «Fokus» (Brennpunkt) ble bestseller.
- 1947 Første scene-suksess med «All My Sons» (Alle mine sønner). Kritikerpris. Stykket senere filmet.



- 1949 «Death of a Salesman» (En handelsreisendes død), Millers hittil største suksess på Broadway. Pulitzer-prisen. Filmversjonen belønnet med Venedig-festivalens store pris.
- 1950 Ibsens «En folkefiende» bearbejdet for amerikansk teater.
- 1953 «The Crucible» (Smeltedigelen), belønnet med Antionette Perry-prisen. Filmet, også grunnlag for opera.
- 1955 «A Memory of two Mondays» (Minne om to mandager) og «A View from the Bridge» (Frakt under havet), det siste filmet og brukt som operaliberetto.
- 1955-56-57-58 Gransket av McCarthy-komiteen, mistenkt for anti-amerikansk virksomhet, nektet å identifisere personer som hadde vært til stede på kommunistiske møter. Derfor dømt for å ha vist «forakt for kongressen». Dommen anket, og opphevd av USA's appell-domstol.
- 1956 Gift for annen gang, med filmskuespillerinnen Marilyn Monroe.
- 1959 Filmmanus, for Marilyn Monroe, Montgomery Clift og Clark Gable: «The Misfits». Gullmedalje for dramatik.
- 1962 Marilyn Monroe død. Miller gift med «LIFE»-fotografen Inge Morath. En datter i ekteskapet.
- 1964 Skuespillene «After the Fall» (Etter syndefallet) og «Incident at Vichy» (Det hendte i Vichy), oppført på det nyåpnede Repertory Theatre, i Lincoln Centre, N. Y.
- 1968 «The Price», Broadway-premiere 17. februar.

MILLERS SKUESPILL PÅ NORSKE  
TEATRE:

- «ALLE MINE SØNNER»  
(«All My Sons»)  
Studioteatret 1947  
Radioteatret 1948
- «EN HANDELSREISENDES DØD»  
(«Death of a Salesman»)  
Nationaltheatret 1950  
Trøndelag Teater 1950  
Den Nationale Scene 1950  
Rogaland Teater 1950  
Radioteatret 1951  
Riksteatret 1951  
Fjernsynsteatret 1952  
Det Norske Teatret 1967  
Riksteatret 1969
- «SMELTEDIGELEN»  
(«The Crucible»)  
Nationaltheatret 1952  
Rogaland Teater 1950  
Fjernsynsteatret 1965
- «MANNEN SOM HADDE LYKKEN  
MED SEG»  
(«The Man Who Had All the  
Luck»)  
Riksteatret 1954 (Europapremiere)  
Folketeatret 1955
- «FRAKT UNDER HAVET»  
(«A View from the Bridge»)  
Det Norske Teatret 1956
- «MINNE OM TO MANDAGER»  
(«A Memory of Two Mondays»)  
Fjernsynsteatret 1964
- «ETTER SYNDEFALLET»  
(«After the Fall»)  
Nationaltheatret 1964  
Trøndelag Teater 1964
- «DET HENDTE ! VICHY»  
(«Incident at Vichy»)  
Nationaltheatret 1965
- «PRISEN»  
(«The Price»)  
Nationaltheatret 1968  
Den Nationale Scene 1969

## INTERESSERT I TEATERUTDANNELSE

---

Siden Statens Teaterskole ble startet i 1953 har det skjedd en voldsom utvikling innen teatret. Gamle forestillinger om teater er blitt snudd opp ned, og aktive teaterfolk har søkt nye uttrykksformer i en intens søken etter kontakt med samfunnsgrupper som tradisjonelt har vært lite opptatt av teater. I denne utvikling har teaterutdannelsen spilt en stadig større rolle.

Med kravet om spesialisering og solid yrkesutdanning som drivkraft er man også i teatret blitt opptatt av å skaffe utdannings-tilbud på høyde med utviklingen.

Gjelder det skuespillere, kan man si at det i dag foreligger et godt tilbud.

Mulighetene for de uteksaminerte elever er også meget gode.

Andre innen teatret, instruktører, — scenografer (teatermalere), — teknikere, — kostymetegnere, — sminkører, — teaterkonsulenter, har dessverre ennå ikke fått liknende tilbud. Men forsøk har vært gjort, og ting er på trappene, og mulighetene etter avsluttet utdanning er så absolutt til stede.

For bedre å kunne tilfredsstille ønsker om en utdanning og kravet på slik undervisning er Statens Teaterskole interessert i høre fra alle teaterinteresserte som går med tanker om å søke teatret. Vi er interessert i å hjelpe med informasjon og opplysninger alle dem som kanskje har lyst, men vet for lite om hva de kunne tenke seg å forsøke seg på eller hvordan de kan utdanne seg for teater.

Snakk med turnélederen for denne  
turneen, Per Gjersøe, eller  
skriv til

**STATENS TEATERSKOLE,**

Sørkedalsveien 106, Oslo 3 —  
eller besøk oss personlig.

## Her er teatrets spilleplan for høstmånedene i sesongen 1969/70:

### RIKSTEATRET

#### «PRISEN»

av Arthur Miller.

(Nord-Norge 13/10—15/11.)

#### «GJENGANGERE»

av Henrik Ibsen.

Regi: Hans Heiberg.

Dekor: Arne Walentin.

Kostymer: Arne Walentin/Ragnhild Engebret.

I rollene: Tore Segelcke, Per Jansen, Gunnar Orlam, Kolbjørn Brenda, Torill Øyen.

Turné (Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, Trøndelag 2/9—28/10.)

Deretter gjestespill på Nationalteatrets Amfiscene.

#### «GRESSENKEMANNEN»

av George Axelrod.

Regi: Arne Thomas Olsen.

Dekor: Dag Frogner.

Kostymer: Ragnhild Engebret.

I rollene: Per Skift, Lillian Lydersen, Ilse Kramm, Gøril Haukebø, Synnøve Strigen, Guri Sem, Erling Lindahl, Odd Remen.

Premiere: Narvik 5/9, (Nord-Norge, Trøndelag, Vestlandet, til 20/11.)

#### *Fra Det Norske Teatret:*

#### «SPELEMANN PÅ TAKET»

av Stein/Harnick/Bock.

Regi: Tom Abbott/Rolf Daleng.

Dekor: Per Fjeld.

I hovedrollene: Rolf Just Nilsen, Eva Strøm Aastorp, Jack Fjeldstad,

Turnépremière: Tønsberg 14/9.

(Østlandet, Møre og Romsdal, til 4/11.)

#### «TIL DAMASKUS»

av Aug. Strindberg.

Regi: Tormod Skagestad.

Scenografi: Arne Walentin.

I rollene: Johan Kjeldsberg, Lise Fjeldstad, Bjarne Andersen, Einar Wenes, Bente Liseth, Øyvind Øyen, Tordis Maurstad.

(Turné fra 27/10.)

#### *Fra Nationalteatret:*

#### «ARSENIKK OG GAMLE KNIPLINGER»

av Joseph Kesselring.

Regi: Kirsten Sørлие.

Dekor: Per Schwab.

I hovedrollene: Lillebil Ibsen, Ada Kramm, Carsten Byhring, Gerhard Bjelland, Rolf Søder, Arne Bang-Hansen.

Turnépremière: Otta 22/9.

(Østlandet, Sørlandet, Vestlandet, til 26/10.)

#### *For ungdom:*

#### «FREDEN ER IKKE EN ENGEL» —

litterær kabaret av Rønnaug Alten med Gerd Jørgensen, Johannes Eckhoff. (Turné fra 20/10.)

#### *Fra Den Nationale Scene:*

#### «ALICE I UNDERVERDENEN»

av Klaus Hagerup.

Regi: Sven Henning.

(Turné fra 24/10—22/11.)

Riksteatrets abonnenter har 25 % rabatt til forestillingene i abonnementet. De faste teatrene gir 20 % moderasjon til våre teaterabonnenter. Vil De ha abonnentfordeler i sesongen 1969/70?

#### NATIONALTHEATRET — hovedscenen:

«DEN STUNDESLØSE» av Ludvig Holberg. Regi: Edith Roger. «NAAR DEN NY VIN BLOMSTRER» av Bjørnstjerne Bjørnson. Regi: Knut M. Hansson. «BYGMESTER SOLNESS» av Henrik Ibsen. Regi: Arild Brinchmann. «VOKS» av Klaus Rifbjerg. Regi: Merete Skavlan. «SEMMELEWEIS» av Jens Bjørneboe. Regi: Magne Bleness. *For barna:* «DYRENE I HAKKEBAKKESKOGEN» av Thorbjørn Egner. Regi: Thorbjørn Egner. *Amfi-scenen:* «DET STORE SMELLET» av Ann Jellicoe. Regi: Jan Bull. «GJENGANGERE» av Henrik Ibsen. Regi: Hans Heiberg. (Gjestespill Riksteatret.) «SANDKASSEN» av Kent Andersson. Regi: Janken Varden. *Klasseromstykker:* «KONGENS MORGENTØFLER» av Carl Otto Ever. «FORBUDT FOR BARN» av Allen Rune Petterson, «ET SPILL OM PUGG». Regi: Janken Varden.

#### DET NORSKE TEATRET — hovudscena:

«SØNNAFOR VERDEN» av Gunnar Mørch. Regi: Jack Fjeldstad. «TIL DAMASKUS» av August Strindberg. Regi: Tormod Skagestad. «HEIM, KJÆRE HEIM» av Kent Andersson/Bengt Bratt. Regi: Elisabeth Bang. «LÆRAREN» av Arne Garborg. Regi: Dagmar Myhrvold. *For barna:* «PIPPI LANGSTRØMPE» av Astrid Lindgren. Regi: Rolf Sand.

#### OSLO NYE TEATER:

«SKULLE DET DUKKE OPP FLERE LIK ER DET BARE Å RINGE» av Jack Poppewell. Regi: Jon Lennart Mjøen. «VICTOR» av Roger Vitrac. Regi: Jacques Rosner. «CABARET» av Masteroff/Ebb/Kander. Regi: Vera Zorina. «HOTELL PLAZA» av Neil Simon. Regi: Toralv Maurstad. *Barne-teatret:* «HENRIK OG PERNILLE» av Ludvig Holberg. Regi: Kjetil Bang-Hansen. *Dukketeatret:* «ALI BABA OG DE FØRTI RØVERE» av Agnar Mykle. Regi: Arne Mykle.

#### DEN NATIONALE SCENE — hovedscenen:

«PRISEN» av Arthur Miller. Regi: Ole Grepp. «PEER GYNT» av Henrik Ibsen. Regi: Finn Kvalem. «DEN GLADE ENKE» av Franz Lehar. Regi: Aloysius Valente. *For barna:* «KEISERENS NYE KLÆR» av Per Edstrøm. Regi: Sigmund Sæverud. *Lille Scene:* «MENS VI VENTER PÅ GODOT» av Samuel Beckett. Regi: Sven Henning. «ALICE I UNDERVERDENEN» av Klaus Hagerup. Regi: Sven Henning.

#### TRØNDELAG TEATER:

«TRE SØSTRE» av Anton Tsjekhov. Regi: Eva Skøld. «HENRIK OG PERNILLE» av Ludvig Holberg. Regi: Karen Randers-Pehrson. «VICTOR» av Roger Vitrac. Regi: Ellen Isefjær.

#### ROGALAND TEATER:

«SPELEMANN PÅ TAKET» av Stein/Bock/Harnick. Regi: Rolf Daleng. «GRÅT MITT ELSKEDE LAND» av Alan Paton/Sherwood Anderson. Regi: Aloysius Valente. *For barna:* «ROBIN HOOD OG VILLUNGENE I KONGENS SKOG» av Bjørn Endreson. Regi: Bjørn Endreson.

**Riksteatrets styre fra 1/1 1969:**

Stortingsrepr. Einar Hovdhaugen, formann, Venabygd. Stortingsrepr. Per Magnus Karstensen, viseformann, Mo i Rana. Forfatterinnen Ebba Haslund, Bærum. Lærer Liv Midttun, Øvre Eiker. Stud. mag. art. Gunnar Magnus, Asker.

**Varamenn:** Ordfører Petter Pettersson, Molde. Skolestyrer Mathias Skrede, Nordfjordeid. Skuespiller Pål Skjønberg, Bærum. Fru Randi Nilssen, Tromsø. Fru Ragnhild Aasberg, Dagali.

**Administrasjon:**

Teatersjef: Eivind Hjelmtveit.

Økonomisjef: Thomas Weibell.

Organisasjonssjef: Rolf Falkenberg Smith.

Produksjonsleder: Erik Frisch.

Skolesekretær: Tor Skule.

Salgskonsulent: Arvid Storm Torstensen.

Kunstneriske konsulenter: Svein Erik Brodal,  
Jon Lennart Mjøn,  
Gudrun Waadeland.

Kontakt for turneen med «Prisen»:

Assistent Margit Haugen.

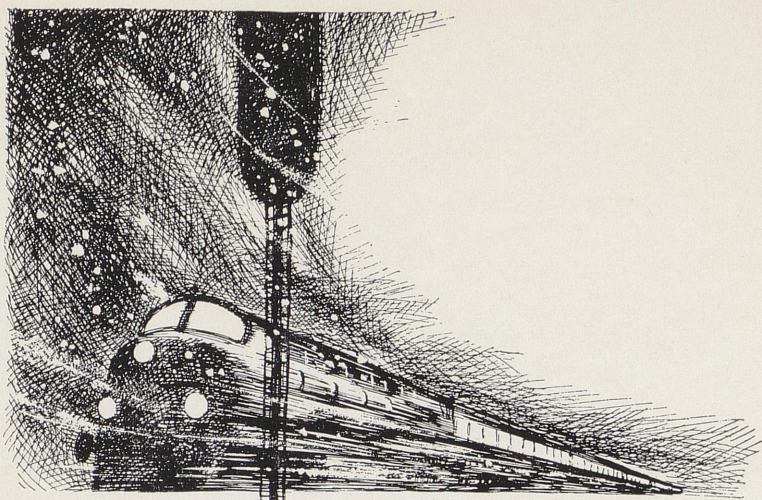
RIKSTEATRET, Sørkedalsveien 106, Oslo 3 — tlf. 69 60 86.

---

Programredaksjon: Pressesekretær Eli Vercoe.

Programforside: Odd Ingolf Holme.

Trykk: Enersens Trykkeri, Oslo.



Stasjonens sindrige systemer  
for togenes ankomst og reise  
skjelver usynlige i kvelden.  
Signalene roper og svarer.  
Rødt mot den ytterste grense  
blaffer til grønt under skyer  
av frådende damp.  
Oljede lokomotiver  
ligger som glinsende rovdyr  
ferdig til spranget mot mørket.  
Stålskinner dirrer under uhørlige lykter  
grådig mot tyngdens ekstase . . .

---

Utdrag av Astrid Tollefsens jernbanedikt «Reisekveld».



Til alle tider — i all slags vær — det går alltid et tog!

# DEN GRØNNE SERIE

## Gyldendals moderne skuespillserie

*Edward Albee*: Hvem er redd for Virginia Woolf? Kr. 22,40.

*Samuel Beckett*: Skuespill. Kr. 14,50.

*Jens Bjørneboe*: Fugleelskerne. Kr. 16,30.

*Jens Bjørneboe*: Semmelweis. Kr. 19,50.

*Johan Borgen*: Frigjøringsdag. Kr. 22,40.

*Bertolt Brecht*: Skuespill. Kr. 14,50.

*Anders Bye*: Freden, friheten, kjærligheten og alle sammen.  
Kr. 15,50.

*Peder W. Cappelen*: Tornerose, den sovende skjønnhet.  
Kr. 22,50.

*Finn Carling*: Gitrene. Kr. 16,30.

*Finn Carling*: Slangen. (Utk. høsten —69).

*Solveig Christov*: Befrielsen. Kr. 17,20.

*Friedrich Dürrenmatt*: Meteoren. Kr. 18,50.

*Jean Genet*: Balkongen. Kr. 22,40.

*Nordahl Grieg*: Nederlaget. Kr. 19,80.

*Helge Hagerup*: Superboy. Kr. 18,50.

*Alfred Hauge*: Cleng Peerson. Utvandring. Kr. 20,00.

*Sigbjørn Hølmebakk*: Heltedød til salgs. Kr. 17,00.

*Eugène Ionesco*: Neshornet. Kr. 16,60.

*Georg Johannesen*: Cassandra. Kr. 19,50.

*Erik Krag*: Den barnløse. Kr. 13,20.

*Arthur Miller*: Prisen. Kr. 29,50.

*Gunnar Mørch*: Sønnafor verden. Kr. 17,60.

*Ernst Orvil*: Invitt til lyst. Kr. 12,80.

*Luigi Pirandello*: Seks personer søker en forfatter. Kr. 24,50.

*Marie Takvam*: Idun. Kr. 12,80.

*Anton Tsjekhov*: Tre søstre. Kr. 20,00.

*Peter Weiss*: Mordet på Marat. Kr. 26,00.

Gå innom en bokhandel — eller skriv til oss.

## GYLDENDAL NORSK FORLAG

Sentrum — Oslo 1